

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Прев 195/2025
07.05.2026. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Татјане Матковић Стефановић, председника већа, Татјане Ђурица и Јасминке Обућина, чланова већа, у парници тужиоца Нафтна индустрија Србија АД из Новог Сада, кога заступа Тамара Рамач, адвокат из ..., против тужених: 1) „LDO INVESMENT“ д.о.о. из Београда, кога кога заступа Милка Којић, адвокат из ... и 2) „UNIKO“ д.о.о. из Београда, кога заступа Зоран Павловић, адвокат из ..., ради побијања правних радњи, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж 2264/24 од 12.12.2024. године, у седници одржаној 07.05.2026. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ ревизија тужиоца изјављена против пресуде Привредног апелационог суда Пж 2264/24 од 12.12.2024. године, као неоснована.

Образложење

Пресудом Привредног апелационог суда Пж 2264/24 од 12.12.2024. године, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена пресуда Привредног суда у Београду П 1654/2022 од 05.12.2023. године, којом је у ставу I изреке дозвољено преиначење тужбе сагласно поднеску од 12.10.2023. године, у ставу II одбијен тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се утврди да уговор о краткорочној позајмици закључен 29.09.2020. године између „UNIKO“ д.о.о. из Београда и првотуженог „LDO INVESMENT“ д.о.о. из Београда губи правно дејство према тужиоцу у погледу члана 4. уговора којим је изричито искључено плаћање камате на уговорени зајам и само колико је потребно за испуњење тужиоачевог потраживања до износа од 330.790.110,00 динара са припадајућом каматом од 29.09.2020. године па до исплате. У ставу III одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе првотужени „LDO INVESMENT“ д.о.о. из Београда да трпи да се из вредности новчаних средстава од 4.326.799,92 динара које је примио од „UNIKO“ д.о.о. из Београда по основу уговора о краткорочној позајмици од 29.09.2020. године као и износа од 1.306.029,73 динара на име обрачунате камате која је искључена одредбом члана 4. наведеног уговора намири потраживање тужиоца до износа од 330.790.110,00 динара са припадајућом законском затезном каматом од 29.09.2020. године до исплате, тако што ће првотужени „LDO INVESMENT“ д.о.о. из Београда да исплати тужиоцу укупан износ од 5.632.809,65

динара са припадајућом затезном каматом од 29.09.2020. године па до исплате. У ставу IV одбијен је евентуални тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се утврди да је ништав уговор о краткорочној позајмици закључен 29.09.2020. године између првотуженог и друготуженог те да не производи правно дејство од дана закључења. У ставу V одбијен је евентуални тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се првотужени „LDO INVESTMENT“ д.о.о. из Београда обавезе да исплати тужиоцу износ од 4.326.779,92 динара као и износ од 1.306.029,73 динара са законском затезном каматом од 29.09.2020. године па до исплате. Одлуком из става VI одбачена је тужба у делу којим је тужилац тражио да се обавезе првотужени да друготуженом врати износ од 4.326.779,92 динара и износ од 1.306.029,73 динара са законском затезном каматом од 29.09.2020. године па до исплате, у ставу VII обавезан је тужилац да првотуженом на име трошкова парничног поступка исплати 873.780,00 динара у року од осам дана по пријему писменог отправака, а у ставу VIII да друготуженом на име трошкова поступка исплати износ од 1.031.640,00 динара, све у року од осам дана.

Против правноснажне другостепене пресуде тужилац је благовремено, преко пуномоћника адвоката, уложио ревизију због повреде из одредбе члана 374. став 1. Закона о парничном поступку и због погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду у границама прописаним одредбом члана 408. Закона о парничном поступку, Врховни суд је нашао да ревизија није основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена апсолутно битна повреда из одредбе члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Наводима ревидента да побијана одлука противречи датим разлозима указује се на повреду из одредбе члана 374. став 2. тачка 12. Закона о парничном поступку, која не представља дозвољени ревизијски разлог. Ревизијски разлози су рестриктивни и прописани одредбом члана 407. Закона о парничном поступку.

Према чињеничном утврђењу првостепеног суда, друготужени је, као извршни поверилац у извршном поступку против тужиоца, као извршног дужника, ради принудног намирања потраживања из извршне испрве – пресуде Привредног суда у Београду П 3495/18 од 17.01.2019. године преиначене пресудом Привредног апелационог суда Пж 205/19 од 13.02.2020. године, а по решењу о извршењу Привредног суда у Новом Саду Ии 157/20 од 26.06.2020. године, 28.09.2020. године наплатио износ од 339.125.518,96 динара. Првотужени као зајмопримац и друготужени као зајмодавац су наредног дана, 29.09.2020. године, закључили уговор о краткорочној позајмици износа од 200.000.000,00 динара са роком враћања до 31.12.2020. године. Уговор о зајму, у складу са одредбом члана 4. био је бескаматни. Друготужени је истог дана, 29.09.2020. године, првотуженом пренео износ од 200.000.000,00 динара, а тај износ првотужени је вратио тужиоцу у целости закључно са даном 29.12.2020. године. Даље је утврђено да је пресудом Врховног касационог суда Прев 380/20 од 15.10.2020. године преиначена одлука Привредног апелационог суда Пж 2050/19 од 13.02.2020. године тако што је одбијена жалба тамо тужиоца, овде друготуженог, и потврђена пресуда Привредног суда у Београду П 3495/18 од 17.01.2019. године у делу којим је одбијен тужбени захтев овде друготуженог за исплату износа од 250.251.708,34 динара

са затезном каматом од 28.11.2017. године па до исплате. Пресуда Врховног касационог суда примљена је у првостепени суд 02.03.2021. године. У даљем току ствари, по предлогу овде тужиоца усвојен је предлог за противизвршење и обавезан је извршни поверилац, овде друготужени, да извршном дужнику, овде тужиоцу врати износ који је примио по решењу о извршењу Привредног суда у Новом Саду Ии 157/20 од 26.06.2020. године као и трошкове извршног и парничног поступка.

Оценом изведених доказа нижестепени судови закључују да је примарни тужбени захтев неоснован, односно да нису испуњени услови за побијање у смислу одредбе члана 280. ст. 1. и 2. Закона о облигационим односима будући да је првотужени зајам вратио пре истека уговореног рока, те се не може сматрати да је уговор о зајму закључен на штету тужиоца и да услед његовог закључења нема довољно средстава за испуњење повериочевог потраживања. Даље закључују да улагање ревизије против правноснажне другостепене пресуде, само по себи, не чини друготуженог несавесним те да друготужени није знао нити могао знати да предузетим располагањем може нанети штету тужиоцу. Налазе, дакле, да није доказана његова несавесност. Стога је ирелевантно да ли се спорна позајмица може квалификовати као теретни или безтеретни посао јер услова за побијање свакако нема. У погледу побијања пропуштања уговарања камате, као у члану 4. уговора о краткорочној позајмици, нижестепени судови налазе да нису испуњени услови јер је неопходно постојање несавесности друготуженог у моменту пропуштања, а да друготужени није знао за потраживање тужиоца које је настало тек доношењем одлуке Врховног касационог суда Прев 380/20 од 15.10.2020. године. Одлучујући о евентуалном тужбеном захтеву првостепени суд налази да је исти делимично неоснован, а делимично недозвољен односно да не произилази да је посао закључен недопуштеном побудом будући да је износ у целости враћен, да није ни фиктиван, нити закључен супротно принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима. Отуда није ништав. У делу којим је тражено да се првотужени обавезе да друготуженом исплати средства по основу уговора о краткорочној позајмици нижестепени судови сматрају да за такав захтев нема правни интерес јер је усмерен у корист другог лица па да такво располагање у, смислу члана 3. Закона о парничном поступку, није дозвољено.

Одредбом члана 280. став 1. Закона о облигационим односима прописано је да сваки поверилац чије је потраживање доспело за наплату, без обзира када је настало, може побијати правну радњу свог дужника која је предузета на штету повериоца, у ставу 2. да се сматра да је правна радња предузета на штету поверилаца ако услед њеног извршења дужник нема довољно средстава за испуњење повериочевог потраживања, а у ставу 3. да под правном радњом подразумева се и пропуштање због кога је дужник изгубио какво материјално право или којим је за њега настала материјална обавеза. Према одредби члана 281. став 3. истог закона, код бесплатних располагања и са њима изједначених правних радњи сматра се да је дужник знао да предузетим располагањем наноси штету повериоцима и за побијање тих радњи не захтева се да је трећем лицу то било познато или могло бити познато.

Из наведених одредби произилази да су опште претпоставке за побијање паулијанском тужбом инсолвентност дужника, дужникова правна радња или пропуштање којим је дошло до оштећења повериоца, те да се побијањем те правне радње или пропуштања намирење повериоца омогућава. Отуда постојање оштећења

поверилаца је услов за побијање, а терет доказивања њеног постојања је на повериоцу који је побијањем намеран да постигне намирење.

Из чињеничног утврђења произилази да општи услови нису испуњени будући да радња која је предузета - закључење уговора о краткорочном зајму, није на штету поверилаца нити је њено извршење довело до недовољности средстава за испуњење потраживања тужиоца. Ово код чињенице да је првотужени зајам вратио и то пре истека рока. Другим речима, испуњењем уговора није дошло до умањења имовине друготуженог будући да је његова имовинска маса консолидована враћањем зајма. Стога, сви наводи ревизије усмерени на то да је дужник знао да се уговором о зајму наноси штета повериоцима односно посебне услове за бесплатна располагања, како правилно нижестепени судови констатују, ирелевантни су јер сам радња – уговор о зајму - није подобна побијању.

Тужилац је, побијао и пропуштање да се уговори камата сматрајући да се ради о ситуацији из става 3. члана 280. Закона о облигационим односима односно одрицању од права. Тврдио је, заправо, да је друготужени имао право на камату али да се тог права одрекао у корист повезаног лица у циљу оштећења поверилаца.

Врховни суд не прихвата овакав закључак ревидента. Иако Закон о облигационим односима прописује да уговорима о привреди зајмопримац дугује камату иако она није уговорена (одредба члана 558. став 2.), уговорне стране имају право да у складу са начелом аутономије воље дефинисаном у члану 10. истог прописа, уговоре бескаматни зајам. То не би било супротно јавном поретку нити добрим обичајима. Одредба члана 558. став 2. Закона о облигационим односима диспозитивне је природе што значи да се примењује само ако уговорне стране питање нису решиле другачије. То практично значи да за разлику од грађанскоправног зајма који се претпоставља бесплатним, у привредном праву важи претпоставка теретности због саме лукративне природе привредних субјеката. Међутим, као норма члана 558. став 2. Закона о облигационим односима није принудна, дозвољава се странкама да својом изричитом вољом искључе ову законску претпоставку. То је у конкретном случају учињено.

С тим у вези нема места примени одредби члана 280. став 3. Закона о облигационим односима будући да дужник, друготужени, није изгубио било какво материјално право јер оно није ни стечено уговором, нити је за њега настала каква материјална обавеза пропуштањем (одрицање од наследства, одрицање од зарађеног). Зато је правилан закључак нижестепених судова да нису испуњени услови из одредбе члана 280. и 281. Закона о облигационих односа за побијање овог правног посла.

Насупрот наводима ревизије не ради се о привидном послу будући да је он у целини испуњен, зајмодавац је пребацио средства зајмопримцу а овај је у уговореном року иста средства вратио. Неосновано се указује и на одсуство каузе. Основ или кауза је правни разлог, објективни и непосредни, због ког се странке обавезују и он је увек исти за исту врсту уговора. У конкретном случају он је јасан и допуштен будући да је допуштено да једно правно лице другом правном лицу преда одређену количину новца на зајам.

Не може се прихватити ни навод ревизије да су наведени послови ништави због недопуштене побуде. Према одредби члана 53. став 1. Закона о облигационим односима побуде из којих је уговор закључен не утичу на његову пуноважност, док према одредби става 2. ако је недопуштена побуда битно утицала на одлуку једног уговарача да закључи уговор и ако је то други уговарач знао или морао знати, уговор ће бити без дејства. Дакле, побуда постаје правно битна ако је као недопуштена (противна принудним прописима, јавном поретку и добрим обичајима) битно утицала на одлуку једног уговарача а други уговарач је за њу знао или морао знати. У конкретном случају није доказано да је таква побуда битно утицала на закључење уговора, при чему Врховни суд налази да чињеница да је тужилац поднео ревизију против другостепене пресуде не указује, сама по себи, на недопуштену побуду. При свему наведеном зајам је био враћен у моменту када је ревизијска одлука стигла у првостепени суд од ког момента је друготужени могао да зна да ће бити у обавези да врати новчана средства.

Следом реченог произлази да је одлука правилна, па је Врховни суд применом одредбе члана 414. ЗПП одлучио као у изреци.

Председник већа – судија
Татјана Матковић Стефановић, с.р.

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић